

Abstrakt

Východiska: Kratom je přírodní psychoaktivní látka pocházející z jihovýchodní Asie, jejíž užívání se v České republice rozšiřuje až v posledních letech. Problematika užívání kratomu se v roce 2022 dostává do popředí, hlavně kvůli nevhodné regulaci kratomu a zprávách o zvyšujícím se užívání kratomu nejen mezi studenty a dospělými, ale i mezi dětmi a mladistvými. O užívání kratomu v České republice existuje zatím velmi málo výzkumných dat.

Cíle: Cílem práce bylo zjistit a popsat, jaké jsou vzorce užívání kratomu (prášku z rostliny *Mitragyna Speciosa*) v populaci jeho uživatelů v České republice. Výzkum se zaměřoval také na rizikové chování ve vztahu k užívání kratomu. Dílčími cíli výzkumu bylo zmapovat užívání ostatních psychoaktivních látek a zjistit souvislosti s užíváním kratomu. Dále zmapovat potřebu vyhledání odborné pomoci kvůli užívání kratomu, a zjistit názor uživatelů kratomu na jeho právní regulaci v České republice.

Metody: Jednalo se o kvantitativní výzkum, ke sběru dat byl použit dotazník, distribuovaný v online formě skrze sociální síť. Sběr dat probíhal od 23.10. do 6.11. 2022 a výzkumný vzorek čítal 1367 respondentů. Data byla analyzována v programu Microsoft Excel pomocí deskriptivní statistiky a kontingenčních tabulek.

Výsledky: Průměrný věk prvního užití kratomu byl 20,9 let. Většina respondentů užívala kratom po krátkou dobu – 51,7 % méně než 1 rok a 34 % 1-2 roky. Nejčastější frekvence užívání byla denní (40,9 %) a jednou nebo několikrát týdně (31,3 %), přičemž mladší respondenti užívali i s nižší frekvencí a starší respondenti užívali převážně denně. Ve skupině nezletilých (15-17 let) byla téměř třetina denních uživatelů (29,1 %). Respondenti užívali kratom nejvíce za účelem povzbuzení nebo na uvolnění, relaxaci. Nadpoloviční většina ho také užívala pro úlevu od duševních obtíží. Nejčastěji byl užíván ve formě nápoje (85,1 %). Téměř polovina respondentů (48,9 %) se kratomem někdy předávkovala. Negativní účinky či následky užívání zaznamenalo 49,2 % respondentů. Většina respondentů (70 %) někdy kombinovala kratom s jinou látkou, nejčastěji s alkoholem a konopím. Pouze 1,6 % respondentů vyhledalo kvůli kratomu odbornou pomoc, ale 3,9 % o tom přemýšlelo. 9,9 % respondentů by splňovalo diagnózu syndromu závislosti. Naprostá většina respondentů zastává názor, že by se měl kratom regulovat.

Závěr: Lidé užívali kratom většinou po krátkou dobu a často ve vysoké frekvenci. Kratom užívali ve velké míře mladiství, i nezletilí. Uživatelé uvádějí množství pozitiv, která jim užívání přináší, od povzbuzení, relaxace, přes úlevu od duševních nebo zdravotních potíží, po rekreační užívání. Ale také se vystavují rizikům jako je předávkování nebo kombinování s jinými látkami, a zažívají negativní účinky či důsledky. Téměř 10 % respondentů splňuje příznaky pro syndrom závislosti. Výsledky poukazují na potřebu přizpůsobení intervencí primární, sekundární a terciální prevence nově vzniklému trendu užívání kratomu.

Klíčová slova: kratom, vzorce užívání, užívání návykových látek, závislost, rizika užívání návykových látek, dotazníkové šetření